
Predgovor

Knjiga Uvod v zasebno pravo je uvod v pravem pomenu te besede. V njej so predstavljeni le najsplošnejši nauki o zasebnem pravu. Njen namen ni spuščanje v podrobnosti, ki spadajo na katero od preostalih najsplošnejših področij zasebnega prava (obligacijsko, stvarno, družinsko in dedno pravo) ali številnih posebnih pravnih področij. Knjiga z uvodnimi nauki o civilnem pravu se hkrati nanaša na tisto, kar je v pravni literaturi označeno za samostojno pravno področje, in sicer splošni del zasebnega prava.

Predmet, pri katerem se študenti seznanijo s temeljnimi nauki zasebnega prava, je ustaljeni sestavni del pravnega študija v Sloveniji vse od ustanovitve Univerze v Ljubljani (in njene Pravne fakultete). Splošni del zasebnega prava uporabnik civilnega prava potrebuje tudi na vseh drugih zasebnopravnih in celo javnopravnih področjih. Je temelj za vsa druga zasebnopravna področja. Dela, ki pomenijo uvod v civilno pravo, so torej uporabna tako za nepravnike kot za študente prava in diplomante katere od pravnih fakultet.

Splošni del zasebnega prava ni golo teoretiziranje. Njegova podlaga so določbe predvsem slovenskih predpisov, torej veljavnega prava, o njih pa je nastala že tudi bolj ali manj obsežna sodna praksa. To delo jo upošteva in tako skuša zadovoljiti tudi potrebe zahtevnejših bralcev. Hkrati pa se vsakršno delo s področja splošnega zasebnega prava ne more in ne sme izogniti nekaterim temam, ki nimajo neposredne uporabne vrednosti ali pa le skromno. K tem spada razmeroma obsežen prikaz pravne zgodovine na območju Republike Slovenije, zlasti zasebnopravne. Razlogov je več. Pri praktičnem delu je seveda treba uporabljati (veljavne) predpise, ti pa včasih nalagajo uporabo že razveljavljenih. Prav na civilnopravnem področju pa se poleg tega lahko, sicer le še v zelo omejenem obsegu, uporabljajo pravna pravila ODZ. V slovenski literaturi tudi ni na pretek prikazov polpretekle pravne zgodovine zasebnega prava. Temeljni nauki o razlagi zakona in o pravnih normah na splošno niso

neposredno uporabni na enak način, kot na primer pravna norma. Poleg tega niti nimajo specifično civilnopravne narave. Kljub temu so za uporabnika civilnega prava tako pomembni, da jih je uvodu v civilno pravo smiselno dodati.

Na slovensko pravno znanost je v polpreteklem času najmočnejše in neposredno vplivala avstrijska, nemška pa le posredno. V zadnjih desetletjih je postal vpliv nemške pravne znanosti močnejši kot avstrijske. Nemški in avstrijski pravni pisci so v prejšnjih desetletjih izdali vrsto del, ki se nanašajo na splošni del zasebnega prava in se praviloma tako tudi imenujejo. Pri pisanju te knjige se je zato zdelo primerno upoštevati dosežke visoko razvitih nemške in avstrijske pravne znanosti pri načinu obravnavanja snovi. Nanju se večinoma ni mogoče opreti v podrobnostih, saj nimamo enake pravne ureditve. Na področjih, na katerih so te ureditve dovolj podobne ali ki so bolj teoretična, se tudi to delo sklicuje na tujo literaturo, zlasti če slovenske literature sploh ni ali pa je je razmeroma malo.

Abstraktno in zato občasno težko razumljivo snov skuša to delo napraviti razumljivejše s šolskimi primeri, sodno prakso, diagrami in tabelami. Kjer se je zdelo potrebno, pa so predpostavke za uporabo kakšne norme, bodisi zahtevkov bodisi ugovorov, navedene posebej in poudarjeno.

Zakonska ureditev je bila v knjigi na več mestih kritizirana. Pravne norme je treba spoštovati, kar pa še ne pomeni, da so brez napake in da so dvignjene nad vsako kritiko. Enako velja za sodno prakso. Bralcu tudi kritika lahko pomaga pri razumevanju pravnih norm. Če specializirana sodna praksa ali literatura ne znata najti namena neke norme in jo zato tako ali drugače kritizirata, bo povprečni bralec, ki bo razmišljal o problemu, v še bolj težavnem položaju. V takem primeru je seveda smiselno opozoriti na pomanjkljivost ureditve.

Zaradi različnih razlogov o vsebini številnih pravnih norm ni enotnega mnenja. To delo je poskušalo upoštevati vsa različna pravna mnenja. Če se mnenje, ki ga zagovarja to delo, razlikuje od prevladujočega, je na to opozorjeno. Piščevo mnenje je vsekakor nezavezujoče. Ali je pravilno, kadar se razlikuje od običajnega, se bo pokazalo šele sčasoma.

Direktorju GV Založbe Boštjanu Koritniku se zahvaljujem, da je založba knjigo vzela v svoj založniški program, urednici Vesni Fortuna in lektorici Mateji Pogačar pa za potrpežljivo delo pri izboljšavi rokopisa.

doc. dr. Marko Brus

Kazalo

Predgovor	5
Kratice in okrajšave	21
Seznam skrajšano navedene literature	23
Prvi del: Pravo, zasebno pravo in državljsansko pravo	
§ 1 Pravo, zasebno pravo in državljsansko pravo	25
I. Pravo	25
1. Pomen	25
2. Razmejitev prava od morale in od običajev	25
3. Pravne norme, ki se uporabljajo pri odločanju o zasebnopravnih primerih.	27
II. Zasebno pravo.	31
III. Splošno zasebno (državljsansko) pravo	34
1. Pojem	34
2. Razmejitev med splošnim zasebnim pravom in posebnimi pravnimi področji.	35
3. Pomen	35
4. Zakonska ureditev.	36
IV. Vsebina splošnega dela zasebnega prava.	37
V. Glavni pravni viri posameznih področij splošnega zasebnega prava	38
1. Splošni del zasebnega prava	38
a) <i>Zakonski viri</i>	38
b) <i>Drugi pravni viri</i>	39
2. Obveznostno pravo	39
3. Stvarno pravo	39
4. Družinsko in dedno pravo	39

§ 2 Razvoj splošnega zasebnega prava na ozemlju Republike Slovenije	40
I. Nastanek OZ	40
1. Rimsko pravo kot temelj sodobnega zasebnega prava.	40
2. Razvoj zamisli o kodifikaciji prava, razvoj sistematike zasebnega prava in sprejetje ODZ	43
3. Pravni razvoj po sprejetju ODZ do začetka druge svetovne vojne	46
4. Pravni razvoj od konca druge svetovne vojne do leta 1980 .	47
5. Pravni razvoj po letu 1980	52
II. Temelji zasebnega prava Republike Slovenije	53
1. Zasebna (privatna) avtonomija	53
2. Socialni popravki	53
3. Varstvo zaupanja v zasebnem pravu	53
III. Vsebina in vrsta norm	54
IV. Zgradba zasebnopravnih in drugih zakonov na splošno	56
V. Zgradba in zakonodajna tehnika OZ	58
VI. Sistematika OZ	60
VII. Izražanje slovenskega zasebnega prava, zlasti OZ	62
VIII. Področje veljave OZ	63
1. Stvarno področje veljave	64
2. Časovno področje veljave	64
3. Prostorsko področje veljave	64
4. Osebno področje veljave	65
§ 3 Uporaba prava	66
I. Splošno	66
1. Pojem uporabe prava	66
2. Sodnikova uporaba prava	66
II. Razlaga zakona	67
1. Jezikovna razlaga	68
2. Sistematična razlaga	70
3. Zgodovinska razlaga	70
4. Namenska (teleološka) razlaga	72
III. Zapolnjevanje praznin	72
IV. Razlikovanje pravnih norm glede na zakonodajno tehniko	75
1. Nameni (funkcije) in vrste norm	75

2. Popolna norma	76
3. Nepopolna norma	76
4. Nasprotna norma	79

Drugi del: **Pravni posel**

Prvo poglavje: Temelji	81
§ 4 Pogodba, izjava volje in pravni posel	81
I. Pogodba	81
1. Pomen	81
2. Pogodbena prostost	82
<i>a) Prostost sklenitve pogodbe</i>	82
<i>b) Vsebinska prostost</i>	82
3. Pojem pogodbe	83
II. Izjava volje	85
1. Pojem	85
2. Načini izražanja volje	86
3. Oddaja in prejem izjave volje	87
<i>a) Prejem prejemne (prihodne) izjave volje in čas njenega učinkovanja</i>	89
<i>b) Položaj pasivnega zastopnika prejemu izjave volje</i>	91
4. Oblika izjave volje	92
5. Razmejitve (realni akti in pravnim poslom podobna ravnanja)	92
<i>a) Realni akti</i>	92
<i>b) Poslovnim podobna ravnanja</i>	93
III. Pravni posel	94
§ 5 Zavezovalni in razpolagalni pravni posel	96
I. Pojem razpolage	96
II. Zavezovalni in razpolagalni pravni posel, načelo abstraktnosti in kavzalnosti	97
1. Enotnost in ločevanje; zavezovalni in razpolagalni pravni posel	97
2. Izvedba načela ločevanja: sistem abstraktnosti in kavzalnosti	98
3. Publicitetni akt kot dodatna predpostavka za razpolago	99

4. Načelo enotnosti in ločevanja, abstraktnosti in kavzalnosti ter publicitetni akti v nekaterih tujih pravnih redih	100
III. Ureditev v slovenskem pravu	103
1. Stvari	103
2. Terjatve	108
§ 6 Pogodba, gospodarska in potrošniška pogodba	109
I. Gospodarska pogodba	109
II. Potrošniška pogodba	110
§ 7 Razlaga pogodbe	111
I. Naravna in normativna razlaga volje	112
II. Razlaga pogodbe	112
1. Normativna (objektivna) razlaga pogodbe	112
2. Razlaga spornih določil	113
3. Razlaga nejasnih določil	114
4. Razlaga pogodbe s strani tretjega	115
Drugo poglavje: Sklenitev pogodbe	116
§ 8 Ponudba in sprejem	116
I. Ponudba in vabilo k ponudbi	116
1. Pojem ponudbe in vabila k ponudbi	116
2. Učinek ponudbe	118
3. Prenehanje veljavnosti ponudbe	119
II. Sprejem	120
1. Pojem in predpostavke veljavnosti	120
2. Učinek sprejema	121
3. Obveznost sprejema ponudbe	122
III. Pogajanja	122
IV. Realne pogodbe	124
V. Opcija kot poseben primer	124
VI. Ekskurz: Nastanek enostranskega pravnega posla	125
§ 9 Splošni pogoji pogodbe	126
I. Pomen splošnih pogojev pogodbe in pravni viri	127
II. Prednosti in slabosti splošnih pogojev pogodbe	127
III. Pojem splošnih pogojev pogodbe	128
IV. Vključitev splošnih pogojev pogodbe v pogodbo	129

V. Razlaga splošnih pogojev pogodbe	131
VI. Vsebinski nadzor nad splošnimi pogoji pogodbe	131
VII. Splošni pogoji pogodbe in potrošniške pogodbe	132
1. Osebno in stvarno področje uporabe ZVPot	132
2. Predpostavke za uporabo splošnih pogojev pogodbe in drugih pogodbenih pogojev	133
3. Razlaga pogodbenih pogojev	133
4. Vsebinski nadzor nad pogodbenimi pogoji (pregled)	133
5. Sodno varstvo potrošnikov	135
§ 10 Soglasje in nesoglasje	136
I. Soglasje (konsenz)	137
1. Pojem in zakonska ureditev	137
2. Soglasje	137
3. Posledice	138
II. Nesoglasje (disenz)	139
1. Odkrito nesoglasje	139
2. Skrito nesoglasje	140
Tretje poglavje: Predpostavke veljavnosti pravnega posla	144
§ 11 Pojem predpostavk za veljavnost pravnega posla	144
I. Pojem in razmejitev od predpostavk za sklenitev pogodbe	144
II. Predpostavke za veljavnost pogodbe	145
III. Pravna posledica pomanjkanja katere od predpostavk za veljavnost	147
IV. Posledice veljavnosti pogodbe ali katerega drugega pravnega posla	147
§ 12 Predmet obveznosti	149
I. Uvod	150
II. Nemožni, nedopustni in nedoločljivi predmet obveznosti.	150
1. Nemožnost predmeta	150
2. Nedopustnost predmeta	152
3. Nedoločljivost predmeta	153
III. Naknadna nemožnost	153
§ 13 Nagib, namen in pogodbena podlaga	153
I. Nagib in namen v pogodbi; nagib kot causa	154
II. Podlaga (causa) pogodbene obveznosti	156

1. Pregled zakonskih določb.	156
2. O razvoju nauka o <i>causi in poskus</i> razlage pojma podlaga (razlog) obveznosti v slovenskem pravu	157
III. Pravni temelj in <i>causa</i>	162
IV. Kavzalni in abstraktni pravni posel	163
V. Sodna praksa glede podlage obveznosti	164
§ 14 Poslovna sposobnost	167
I. Pojem, pomen in razmejitev.	168
1. Pojem in pomen	168
2. Razmejitev	169
<i>a) Posebne poslovne sposobnosti</i>	169
<i>b) Deliktna sposobnost</i>	170
<i>c) Pravna sposobnost</i>	170
II. Popolna poslovna nesposobnost.	170
1. Predpostavke.	170
2. Posledice.	172
III. Omejena poslovna sposobnost	174
1. Predpostavke.	174
2. Pravni posli, za katere dovoljenje ni potrebno	175
3. Pravni posli, za katere je potrebno dovoljenje.	176
4. Položaj sopogodbena poslovno omejeno sposobne osebe .	178
IV. Posebne poslovne sposobnosti mladoletnih.	178
V. Popolna poslovna sposobnost.	179
VI. V DZ predvidena ureditev	179
Četrto poglavje: Napake volje in podobni primeri	181
§ 15 Pregled	181
I. Oris problema.	181
II. Ureditev v OZ.	182
III. Neresno mišljena izjava	184
IV. Tihi (miselni) pridržek.	185
§ 16 Nedopustna grožnja	186
I. Predpostavke.	186
1. Grožnja	186
2. Strah in vzročna zveza med grožnjo in strahom.	187
3. Nedopustnost	187

4. Subjektivno dejansko stanje (namen).....	188
5. Grozeča oseba.....	188
6. Pravočasno izpodbijanje.....	188
7. Pravne posledice izpodbitja.....	188
II. Posebna ureditev.....	189
§ 17 Bistvena zmota.....	190
I. Pojem zmote.....	191
II. Predpostavke za obstoj bistvene zmote pri odplačni pogodbi.....	192
III. Predpostavke za obstoj zmote pri neodplačni pogodbi.....	195
IV. Način uveljavljanja zmote in pravne posledice zmote.....	195
V. Posebni primeri.....	196
§ 18 Prevara (zvijača, sleparija).....	197
I. Pojem prevare (zvijače).....	197
II. Predpostavke pri odplačni pogodbi.....	198
1. Ravnanje prve stranke. »prevaranta« (sleparja).....	198
2. Zmota druge stranke (osleparjenega).....	199
3. Povzročitev zmote.....	199
4. Namen.....	200
5. Povzročitelj zmote.....	200
III. Predpostavke pri neodplačni pogodbi.....	200
IV. Pravne posledice in način uveljavljanja prevare (zvijače).....	201
V. Posebne določbe.....	202
§ 19 Navidezna pogodba.....	202
I. Predpostavki.....	203
II. Pravne posledice.....	203
III. Razmejitve.....	204
1. Zaupniški pravni posel (fiducija) in slamnati mož.....	205
2. Obhajanje zakona.....	206
§ 20 Oblika pravnega posla.....	207
I. Načelo neobličnosti pravnih poslov.....	208
II. Pomen obličnosti.....	209
III. Ureditev predpisane oblike v OZ.....	210
IV. Glavne vrste predpisanih oblik.....	212
1. Pisna oblika.....	212

2. Elektronska oblika	215
3. Overitev podpisa	216
a) <i>Splošno o notarskih listinah</i>	216
b) <i>Podrobnosti o overitvi podpisa</i>	218
c) <i>Overitev podpisa na pooblastilu za sklenitev pravnega posla, predmet katerega je nepremična</i>	219
4. Notarski zapis	219
5. Izjava pred upravnim oblastvom	221
6. Izjava pred sodiščem	222
V. Izjava volje, podana v nepravi, vendar strožji obliki, kot je predpisana	223
VI. Pravne posledice kršitve predpisane obličnosti	224
VII. Na dogovoru strank utemeljena oblika	227
VIII. Vrste listin	228
§ 21 Vsebinske omejitve pravnega posla in njegova neveljavnost .	230
I. Ničnost in prisilni predpis	232
1. Prepovedni predpis	234
2. Posledice kršitve prisilnega predpisa	235
3. Obhajanje zakona	236
II. Ničnost in nasprotovanje moralnim načelom (»dobrim šegam«)	239
III. Pravne posledice kršitve prisilnega predpisa ali moralnega načela	242
1. Materialnopravne posledice za nični pravni posel	242
2. Druge materialnopravne posledice	243
3. Civilnoprocesne posledice ničnosti	244
IV. Delna ničnost	245
V. Konverzija (prenaredba) nične pogodbe	247
V I. Ozdravitev (konvalidacija) nične pogodbe	248
VII. Izpodbojnost	249
1. Razlogi za izpodbojnost	249
2. Splošne predpostavke za uveljavljanje izpodbojnosti	249
3. Pravne posledice izpodbitja pogodbe	250
4. Razmejitve	252
VIII. Izpodbijanje enostranskih pravnih poslov	253

§ 22 Čezmerno prikrajšanje in oderušstvo kot posebna primera vsebinskih mej dvostranske pogodbe	254
I. Čezmerno prikrajšanje	255
1. Predpostavke	255
2. Pravne posledice	256
II. Oderuška pogodba	257
1. Predpostavke oderušstva	257
2. Pravne posledice	258
3. Obrestno oderušstvo	259
4. Najemno oderušstvo	260
Peto poglavje: Soglasje, pogoj in rok	261
§ 23 Soglasje k pogodbi	261
I. Pomen in pojem	261
1. Pomen	261
2. Pojem in zakonsko izrazje	262
II. Soglasje	263
1. Splošna pravila	263
2. Učinek dovoljenja	264
3. Učinek odobritve	264
§ 24 Pogoj	265
I. Pogoj	266
1. Pojem	266
2. Pomen	268
3. Veljavnost pogodbe in učinek pogoja	268
4. Dopustnost pogoja	270
5. Hotni (potestativni) in nehotni (kazualni) pogoj	271
II. Zavarovanje pogojne pravice	272
§ 25 Rok in termin	272
I. Rok	272
1. Opredelitev roka	272
2. Začetek roka	274
3. Konec roka	274
4. Računanje roka	276
5. Pomen roka za pogodbene učinke	276
II. Trenutek (termin)	277

Šesto poglavje: Zastopanje	279
§ 26 Zastopanje	279
I. Razlogi za zastopanje in njegov pomen	279
II. Pričakovanja in koristi strank	280
1. Interes tretjega	280
2. Interes zastopanege	280
3. Interes tretjega pri neobstoju pooblastil	281
III. Vsebina zastopanja	281
IV. Razmejitev	283
1. »Zastopanje« pri realnih aktih	283
2. Posredovanje pri sklenitvi pogodb	283
3. Posredni zastopnik	283
4. Sel	284
5. Ravnanje pod tujim imenom	284
V. Sistematika ureditve zastopanje v OZ	285
§ 27 Predpostavke in učinki zastopanja	285
I. Predpostavke zastopanja	285
1. Dopustnost	285
2. Zastopnikova izjava volje	286
3. Očitnost (razkritje zastopanja)	286
4. Ravnanje v okviru pooblastil	287
II. Učinki zastopanja	289
III. Prenos pooblastil	290
§ 28 Zastopanje brez upravičenosti za zastopanje	291
I. Pojem zastopnika brez pooblastila	291
II. Prekoračitev pooblastil (čl. 72 OZ)	292
1. Pravno razmerje med zastopanim in drugo stranko (tretjim)	292
2. Pravno razmerje med zastopnikom in drugo stranko (tretjim)	293
3. Pravno razmerje med zastopanim in zastopnikom	293
III. Zastopanje brez pooblastila (čl. 73 OZ)	293
IV. Razmejitev med členoma 72 in 73 OZ	294
§ 29 Pooblastilo (upravičenost za zastopanje na podlagi pravnega posla)	295

I. Podelitev pooblastila	295
1. Pojma pooblastitve in pooblastila	295
2. Oblika	296
3. Vrste pooblastila glede na obseg	296
III. Pooblastilo in temeljno pogodbeno razmerje	298
1. Zunanje in notranje razmerje	298
2. Načelo ločevanja in načelo abstrakcije	298
IV. Prenehanje pooblastila	300
1. Razlogi za prenehanje	300
2. Posledice prenehanja	300
§ 30 Zloraba upravičenja za zastopanje in pravni posel	
s samim sabo	301
I. Zloraba upravičenja za zastopanje	301
II. Pravni posel s samim seboj in dvojno zastopanje	302
Tretji del: Pravica	
Prvo poglavje: Vsebina in izvrševanje subjektivnih pravic	305
§ 31 Zasebnopravno razmerje in pravica	305
I. Zasebnopravno razmerje	305
1. Pojem	305
2. Sestavine zasebnopravnega razmerja	307
II. Pravica	312
1. Pojem in vsebina	312
2. Vrste	314
a) <i>Razvrstitev pravic glede na vsebino upravičenja . . . . .</i>	<i>314</i>
b) <i>Absolutne in relativne pravice . . . . .</i>	<i>318</i>
§ 32 Pridobitev pravice	319
I. Izvirni in izvedeni način pridobitve pravice	320
1. Izvirna pridobitev	320
2. Izvedena pridobitev	321
II. Posamično in vesoljno pravno nasledstvo	322
1. Posamično (singularno) pravno nasledstvo	322
2. Vesoljno (univerzalno) pravno nasledstvo	323
III. Pridobitev od upravičene in neupravičene osebe	324
1. Pridobitev od upravičene osebe	324

2. Pridobitev od neupravičene osebe	324
§ 33 Zahtevki	326
I. Pojem in pomen	327
1. Pojem	327
2. Pomen zahtevka	329
III. Vrste zahtevkov in zakonska ureditev	330
1. Vrste zahtevkov	330
2. Obveznostnopravni zahtevki (terjatve)	331
3. Stvarnopravni zahtevki	332
4. Družinsko- in dednopravni zahtevki	332
IV. Pravni temelji zahtevkov	333
§ 34 Ugovori	334
I. Obramba domnevnega zavezanca v civilnem procesu in zunaj njega	334
1. Obramba zunaj civilnega procesa	334
2. Obramba tožene stranke v civilnem procesu	336
II. Materialnopravni ugovori	337
1. Pravozaporni ugovor	337
2. Pravozaporni ugovor	337
3. Pravozaadržni ugovor	338
4. Materialnopravni ugovori in civilni proces	338
III. Odložni in izključevalni ugovor	339
§ 35 Ugovor zastaranja	339
I. Pojem	340
1. Učinek zastaranja	340
2. Zastaranje in izključitev (prekluzija) zahtevka	342
3. Predpostavke zastaranja	343
II. Namen zastaranja	343
III. Predmet zastaranja	344
IV. Trajanje glavnih zastaralnih rokov	345
V. Začetek teka zastaralnih rokov	349
VI. Zadržanje zastaranja	350
VII. Zadržanje preteka zastaranja	351
VIII. Pretrganje zastaranja	351
IX. Učinek ugovora zastaranja	354

Drugo poglavje: Pravni subjekti	357
§ 36 Človek (fizična oseba)	358
I. Začetek pravne sposobnosti	359
II. Konec pravne sposobnosti	360
§ 37 Pravne osebe	361
I. Uvod	361
II. Vrste	361
III. Temeljni nauki o notranji zgradbi pravnih oseb, zlasti še zasebnopravnih oseb	361
1. Osebnostne družbe	362
2. Pravna telesa (korporacije)	363
IV. Pravna sposobnost, poslovna in deliktna sposobnost pravne osebe	364
V. Društvo	365
VI. Ustanova	367
VII. Gospodarske družbe	368
1. Pojem	368
2. Pravna osebnost in pravna sposobnost gospodarske družbe	368
VIII. Ekskurz: družba zasebnega prava	369
Tretje poglavje: Pravni objekti	370
§ 38 Pravni objekti na splošno	370
I. Pojem, vrste in razmejitev	370
1. Pojem in razmejitev	370
2. Vrste	371
II. Skupnost stvari (celotina), skupnost pravic in načelo določnosti (specialnosti)	373
III. Skupnost pravic	376
1. Premoženje	376
2. Podjetje	378
§ 39 Stvari	379
I. Pojem stvari	379
II. Vrste	380
1. Nepremičnine in premičnine	380
a) <i>Nepremičnina</i>	380
b) <i>Premičnine</i>	382

2. Količinske (množinske) in nekoličinske (nemnožinske) stvari	382
3. Nadomestne in nenadomestne stvari	383
4. Vrstne in določene stvari	383
5. Potrošne in nepotrošne stvari	385
6. Deljive in nedeljive stvari	386
III. Sestavina	387
1. Pojem	387
2. Pomen	388
IV. Pritiklina	388
V. Plodovi in bremena	389

Dodatek

§ 40 Metode reševanja primerov	391
I. Življenjski primer in zastavitev pravnega vprašanja	392
1. Življenjski primer	392
2. Zastavitev vprašanja	393
II. Pravila za preizkus zahtevka	394
1. Zahtevajoči in njegov nasprotnik (kdo? Od koga?)	394
2. Cilj zahtevka (kaj?)	395
3. Pravni temelj zahtevka (zakaj?)	395
III. Vrstni red preizkusa zahtevkov	395
IV. Običajni način dela pri preprostih primerih	397
V. Izdelava pravnega mnenja	398
Stvarno kazalo	401

Kratice in okrajšave

BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (nemški zasebnopravni zakonik)
CC	Code Civil (francoski zasebnopravni zakonik)
CIC	Corpus iuris civilis
DZ	Družinski zakonik
KZ-1	Kazenski zakonik
ODZ	Občni državljanski zakonik (nem. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, ABGB)
OZ	Obligacijski zakonik
SPZ	Stvarnopravni zakonik
SZ-1	Stanovanjski zakon
URS	Ustava Republike Slovenije
VS	Vrhovno sodišče
VSL	Višje sodišče v Ljubljani
ZASP	Zakon o avtorski in sorodnih pravicah
ZD	Zakon o dedovanju
ZDru-1	Zakon o društvih
ZEPEP	Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu
ZFPPIPP	Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah
ZIL-1	Zakon o industrijski lastnini
ZIZ	Zakon o izvršbi in zavarovanju
ZMatR	Zakon o matičnem registru

ZMZPP	Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku
ZN	Zakon o notariatu
ZNP	Zakon o nepravdnem postopku
ZOR	Zakon o obligacijskih razmerjih
ZPotK-1	Zakon o potrošniških kreditih
ZPP	Zakon o pravnem postopku
ZS	Zakon o sodiščih
ZTLR	Zakon o temeljnih lastninskopravnih razmerjih
ZU	Zakon o ustanovah
ZUP	Zakon o upravnem postopku
ZUS-1	Zakon o upravnem sporu
ZVKSES	Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih zgradb
ZVPot	Zakon o varstvu potrošnikov
ZZK-1	Zakon o zemljiški knjigi
ZZZDR	Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih

opr. št.	opravilna številka
r. št.	robna številka
odst.	odstavek
st.	stavek
al.	alineja

Seznam skrajšano navedene literature

Če ni drugače navedeno, citiranje literature v opombah sledi vzorcu: avtor, skrajšani naslov dela, mesto sklicevanja.

Primer: Možina, Uvod v civilno pravo, str. 45 (tč. 1.6.5).

Če je avtorjev dela več, v opombi niso navedeni vsi. Če pa sta dva avtorja dela in njunih prispevkov ni mogoče ločiti, sta navedena oba.

<i>Brox/Walker, AT</i>	Hans Brox, Wolf-Dietrich Walker, Allgemeiner Teil des BGB, 31. izdaja, 2007.
<i>Dolenc, Napake volje</i>	Mile Dolenc, Napake volje pri sklepanju pravnih poslov, Cankarjeva založba, Ljubljana 2003.
<i>Gschnitzer, AT</i> cit. kot: avtor, Gschnitzer	Franz Gschnitzer, Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts, 2. izdaja, 1992.
<i>Koziol/Welser, Grundriss</i>	Helmut Koziol, Rudolf Welser, unter Mitarbeit von Raimund Bollenberger, Grundriss des bürgerlichen Rechts, Band I, Allgemeiner Teil, Sachenrecht, Familienrecht, 11. izdaja, 2000.
<i>Kranjc, Rimsko pravo</i>	Janez Kranjc, Rimsko pravo, 2. izdaja, GV Založba, Ljubljana 2010.
<i>Larenz/Wolf, AT</i>	Karl Larenz, Manfred Wolf, Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts, 9. Izdaja, 2004.
<i>MK BGB</i> cit. kot: avtor, MK BGB	Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 1, Allgemeiner Teil, redaktor Franz Jürgen Säcker, par. 1–240, 4. izdaja, 2001.

- OZ s kom.*
cit. kot: avtor, OZ s kom. Obligacijski zakonik (OZ) (splošni del) s komentarjem, 1. knjiga (1. do 189. člen), urednik Miha Juhart, Nina Plavšak, GV Založba, Ljubljana 2003.
- Stvarno pravo*
cit. kot: avtor, Stvarno pravo Miha Juhart, Matjaž Tratnik, Renato Vrenčur, Stvarno pravo, GV Založba, Ljubljana 2007.
- SPZ s kom.*
cit. kot: avtor, SPZ s kom. Miha Juhart, Andrej Berden, Tomaž Keresteš, Vesna Rijavec, Matjaž Tratnik, Ana Vlahek, Renato Vrenčur, Stvarnopravni zakonik (SPZ) s komentarjem, 2004
- Štampihar, Civilno pravo I* Juri Štampihar, Civilno pravo, I., Osnutek splošnega dela, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1951.
- Štampihar, Zasebno pravo* Juri Štampihar, Zasebno pravo, Splošni del, Knjižna založba tiskarne Merkur, Ljubljana 1944 (ponatis z dodano spremno besedo: Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani in Cankarjeva založba, Ljubljana 2003)
- Uvod v civilno pravo*
cit. kot: avtor, Uvod v civilno pravo Miha Juhart, Damjan Možina, Barbara Novak, Ada Polajnar Pavčnik, Viktorija Žnidaršič Skubic, Uvod v civilno pravo, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2011.
- Zupančič/Žnidaršič Skubic, Dedno pravo* Karel Zupančič, Viktorija Žnidaršič Skubic, Dedno pravo, 3. izdaja, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2009.

Prvi del

Pravo, zasebno pravo in državljansko pravo

Splošni del zasebnega prava je tisti del zasebnega prava, ki je skupen celotnemu ali skoraj celotnemu zasebnemu (civilnemu) pravu. To je tudi glavni predmet te knjige. Zasebno pravo, imenovano tudi civilno, pa je del večje celote, ki se imenuje pravo.

§ 1 Pravo, zasebno pravo in državljansko pravo 1

I. Pravo

1. Pomen

Za skupno življenje ljudi je potreben red. Red ustvarjajo pravila. Pravila imajo lahko zelo različno naravo, ne le pravne. Pravna pravila se razlikujejo od drugih. Za pravno pravilo je namreč značilno, da v primeru njegove kršitve država uporabi prisilo. Kršitev druge vrste pravil nima takih posledic.

2. Razmejitev prava od morale in od običajev 2

Pravo je treba razmejiti od običajev in od morale. Z običajem se označuje ustaljeno,¹ torej v pravem pomenu besede običajno ravnanje. Če obstaja običaj le med gospodarskimi subjekti, se imenuje poslovni običaj. Kot bolj ali manj sinonimen izraz se lahko uporablja tudi izraz trgovinski običaj.² Običaji so lahko v posameznih družbenih skupinah in območjih zelo različni.

¹ V. Kranjc, OZ s kom., kom. k čl. 12, str. 128 (tč. 3.2). Slovar slovenskega knjižnega jezika običaj opisuje takole: »kar se v ustaljeni obliki ponavlja (iz roda v rod) ob določeni človekovi dejavnosti, dogajanju«.

² V. Kranjc, OZ s kom., kom. k čl. 12, str. 128 (tč. 3.2). V. Kranjc vidi razliko med običajem in poslovnim običajem v tem, da naj bi običaj pomenil pričakovano, poslovni običaj pa ustaljeno ravnanje. Ustaljenost ravnanja naj bi bila po njenem mnenju ožji pojem.

- 3 Pravo in običaj zahtevata določeno ravnanje navzven. Razlika med njima je v tem, da kršitev običaja ne potegne za sabo uporabe državne prisile. Posledica je zgolj socialne narave, na primer neodobravanje določenega vedenja. Povabilo na kosilo v družinskem krogu po splošnem mnenju vabečega zavezuje k temu, da pripravi kosilo. Od osebe, ki sprejme povabilo na kosilo, se pričakuje, da se ga udeleži. Pravne zaveze pa kljub temu ni ne za vabečega ne za vabljenca.
- 4 Čeprav se pravo in običaj med seboj razlikujeta, OZ odkazuje na običaje: glej na primer čl. 28/odst. 2/st. 1 OZ in tudi čl. 12 OZ. Besedilo zadnjega je: »V obligacijskih razmerjih gospodarskih subjektov se za presojo potrebnih ravnanj in njihovih učinkov upoštevajo poslovni običaji ...« Večjega praktičnega pomena ta norma nima.
- 5 Moralna pravila in pravo želita doseči določeno ravnanje. Toda kršitev moralnih pravil sama po sebi ne povzroči uporabe državne prisile. V tem pogledu sta morala in običaj enaka. Razlika med pravnim pravilom in moralo pa je tudi v namenu enih in drugih pravil. Pri morali gre za uresničitev nečesa, kar je vsaj zamišljeno kot dobro. Pravo je glede svojih ciljev skromnejše: želi doseči čim bolj znosno življenje ljudi. Precej pogosto se zato zgodi, da je neko ravnanje sicer nemoralno, protipravno pa ne. Mogoče je seveda tudi obrnjeno. Ravnanje je lahko protipravno, ne velja pa za nemoralno.
- 6 Nemoralno je, če zdrav človek ne odstopi sedeža v nabito polnem avtobusu telesno prikrajšani ali očitno bolni osebi. Protipravno tako ravnanje ni; potnik izkorišča pravico do prevoza, ki si jo je pridobil z nakupom vozovnice.
- 7 Tudi laganje je nemoralno, protipravno postane šele v posebnih okoliščinah (na primer v primeru goljufije, čl. 211 KZ-1³). Na zasebnopravnem področju postane laganje pravno pomembno, če ima znake prevare (čl. 49/odst. 1 OZ).
- 8 Kljub razlikam je med moralo in pravom tudi več stičnih točk. Številna ravnanja so moralno zavržna in hkrati protipravna, na primer umor. Poleg tega pravo v nekaterih primerih samo odkazuje na moralo in odreja pravno posledico v primeru kršitve morale. Glej na primer čl. 86/odst. 1 OZ: »Pogodba, ki nasprotuje ... moralnim načelom ... je nična ...«

---

³ Čl. 211/odst. 1 KZ-1 se glasi: »Kdor, zato da bi sebi ali komu drugemu pridobil protipravno premoženjsko korist, spravi koga z lažnivim prikazovanjem ali prikrivanjem dejanskih okoliščin v zmoti ali ga pusti v zmoti in ga s tem zapelje, da ta v škodo svojega ali tujega premoženja kaj stori ali opusti, se kaznuje z zaporom do treh let.«

3. Pravne norme, ki se uporabljajo pri odločanju o zasebnopravnih primerih 9

Pravne norme nastanejo večinoma tako, da jih sprejmejo organi neke skupnosti. Tako pravo se lahko imenuje tudi postavljeno (zapisano) pravo. Na ozemlju Republike Slovenije veljajo tako predpisi EU kot slovenski (nacionalni) predpisi. Prvotne (primarne) predpise EU sprejemajo države članice EU, sekundarne predpise EU pa njeni organi. Ustavo in zakone sprejema Državni zbor (člena 169 in 89 URS). Uredbe in druge podzakonske akte sprejemajo upravni organi. Pravne norme pa lahko sprejemajo tudi samoupravna telesa, na primer občine (čl. 140/odst. 1 URS).

Pravne norme lahko načeloma nastanejo tudi kot običajno pravo. Običajno pravo ne nastane s pravodajnim aktom, temveč temelji na splošni volji skupnosti, ki se kaže v trajni uporabi in predvsem v trajni sodni uporabi.

Zdi se, da se v Sloveniji običajno pravo ne sme uporabljati. Na to je mogoče sklepati iz čl. 125/st. 2 URS, ki odreja, da so sodniki vezani na ustavo in zakon. Zakon pa je tisti predpis, ki ga lahko sprejme le Državni zbor in po predpisanem postopku (prim. tudi člena 89 in 87 URS). Mesta za uporabo običajnega prava torej ni. Tudi če bi menili, da običajno pravo vendarle obstaja, bi nastal praktičen problem, kako ugotoviti njegovo vsebino. Že leta 1944 je Juri Štampihar trdil, da na področju splošnega zasebnega prava običajno pravo ne obstaja več.⁴ Po tem, kar se danes ve o takratnih razmerah, je imel Štampihar prav. Do takrat je že več kot stoletje veljal ODZ, ki je dober primer postavljenega prava. ODZ je tudi odpravil uporabo običajnega prava. Navsezadnje je bil to tudi eden njegovih ciljev in dosežkov. Če je imel Štampihar leta 1944 prav, potem je bilo obdobje od tedaj do danes verjetno prekratko, da bi nastalo kakšno novo običajno pravo. Poleg tega je ves čas, v taki ali drugačni obliki, obstajalo postavljeno pravo, ki je tvorbo običajnega prava preprečevalo.

Sklep, ki ga je mogoče napraviti, je: če ima običajno pravo na ozemlju Republike Slovenije sploh pomen, potem je ta zanemarljiv.

Pojem uzance (v starejši literaturi tudi: uzanse) je bil sprva sinonimen s pojmom trgovskih običajev (poslovnih običajev).⁵ Šele po drugi svetovni vojni se

⁴ Štampihar. Zasebno pravo, r. št. 33 (z nadaljnjimi dokazi). Enako stališče je ponovil leta 1951 v delu Civilno pravo I, osnutek splošnega dela, r. št. 15.

⁵ Štampihar. Zasebno pravo, r. št. 32; Štampihar. Civilno pravo I, r. št. 15.